

Generalist & Specialist Palliatieve Zorg

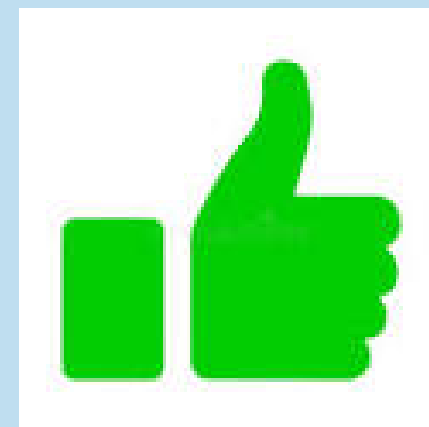
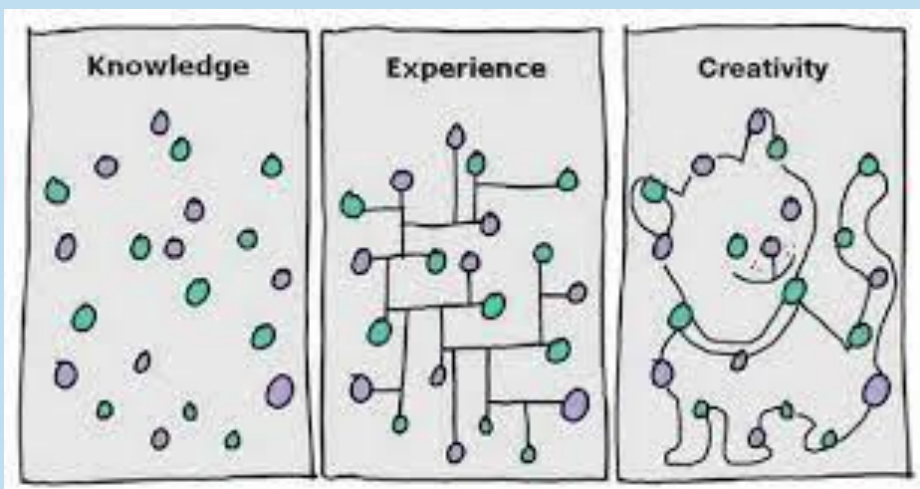
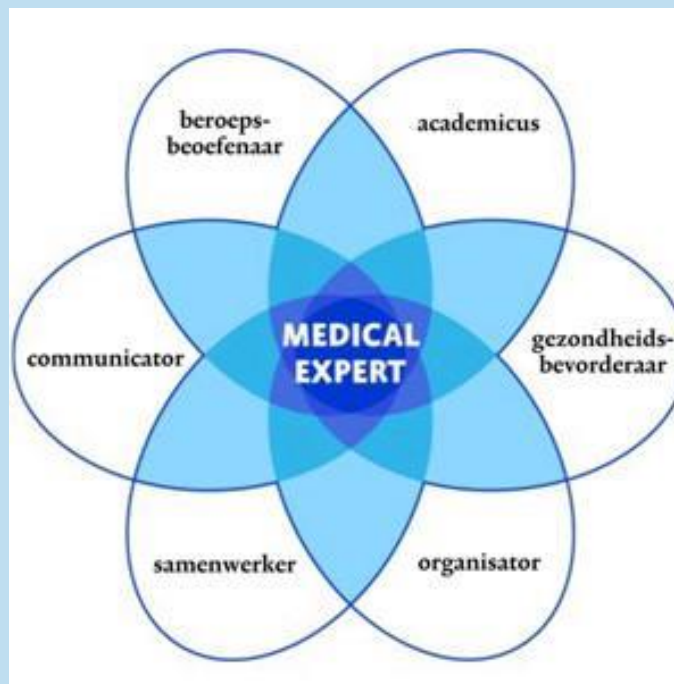
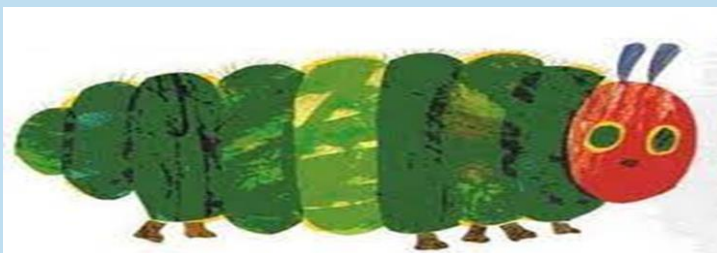

Yvette van der Linden

Expertisecentrum Palliatieve Zorg

WAAROM MAKEN WE EEN ONDERSCHIED? IS DAT ECHT NODIG?

Wat willen patiënten van hun zorgverleners?

'Ik wil sterven op mijn plek van voorkeur met voor mij passende zorg'

'Ik wil dat mijn belangrijke personen gesteund en betrokken worden bij mijn zorg'

'Ik wil zo lang mogelijk betrokken worden bij -en regie hebben over - belangrijke beslissingen m.b.t. mijn ziekte en zorg'

'Ik wil dat de juiste zorgverleners op het juiste moment op de hoogte zijn van mijn waarden, wensen en behoeften'

'Ik wil kunnen rekenen op passende ondersteuning bij lichamelijk, emotioneel, sociaal en geestelijk gebied'

'Ik wil goede kwaliteit van zorg ontvangen verleend door deskundige en evenwichtige zorgverleners'

'Ik wil, indien nodig, kunnen rekenen op passende extra ondersteuning en diensten'

Acht essenties in het Kwaliteitskader PZ 2017

- Markering
- Gezamenlijke besluitvorming
- Proactieve zorgplanning
- Individueel zorgplan
- Coördinatie en continuïteit
- Deskundigheid
- Effectieve communicatie
- Persoonlijke balans

nfk

Als je niet meer beter wordt, wat heb je dan nodig?

'Ik heb alles zelf uitgezocht en naar een psycholoog gevraagd. Het voelt alsof je niet meer belangrijk bent omdat je palliatief bent.'

Bron: landelijk onderzoek NFK i.s.m. haar lidorganisaties. Lees de volledige resultaten op: Doneerjevervaling.nl, september 2018.

Onderzoek onder 654 kankerpatiënten die niet meer beter worden

Ervaren (emotionele) steun tijdens het gesprek met de zorgverlener

Patiënten hechten veel belang aan (emotionele) steun van de zorgverlener tijdens het gesprek waarin zij horen niet meer beter te worden.

Patiënten beoordelen de (emotionele) steun die zorgverleners bieden tijdens dit gesprek met een 6,4.

Hoe tevredener mensen zijn met de tijd die de zorgverlener neemt voor dit gesprek, hoe tevredener zij zijn met de ontvangen (emotionele) steun.

'De arts nam uitgebreid de tijd, was duidelijk en begripvol. Deed geen aannames over mijn gevoelens.'

Hulp van het ziekenhuis

- 63% is door het ziekenhuis verder geholpen, nadat zij hoorden niet meer beter te worden.
- 28% is hierna niet verder geholpen.
- 9% weet het niet/niet van toepassing.

57% hiervan zegt dat ze wel behoefte hadden om verder geholpen te worden door het ziekenhuis.

Er blijkt vooral behoefte aan:

- 55% contact met vast aanspreekpunt in het ziekenhuis.
- 43% aandacht/steun voor naasten.
- 43% informatie/advies over psychische klachten.

Patiënten hechten veel belang aan verdere hulp van het ziekenhuis, nadat zij te horen hebben gekregen niet meer beter te worden.

Praten over het levenseinde

- 62% heeft (op enig moment) behoefte om te praten over zijn of haar levenseinde.
- 21% heeft hier geen behoefte aan.
- 17% weet het niet/niet van toepassing.

Het gesprek over het levenseinde willen patiënten vooral voeren met:

- 80% de partner
- 76% de huisarts
- 65% de kinderen
- 63% de behandelend arts in ziekenhuis

Patiënten die willen praten over het levenseinde, kunnen hier op verschillende momenten behoefte aan hebben.

Patiënten vinden het redelijk belangrijk dat een zorgverlener het initiatief neemt tot dit gesprek. Bij 22% is dit ook daadwerkelijk gebeurd.

Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties

Toekomstperspectief -> meer patienten & minder zorgverleners

NOS jan 2022

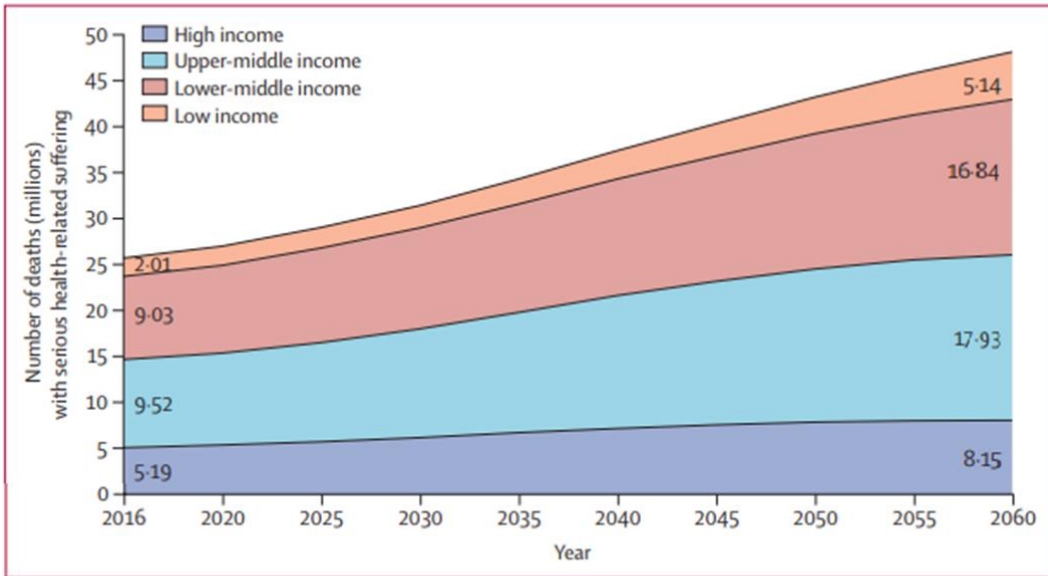

Figure 1: Projected evolution of burden of serious health-related suffering in World Bank income regions until 2060

Bron:
Sleeman et al, Lancet 2019

Onderzoek: tekort aan zorgpersoneel op lange termijn alleen maar groter

In 2031 zal het tekort aan zorgpersoneel naar verwachting oplopen naar 135.000 werknemers. Dit blijkt uit onderzoek van ABF Research in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

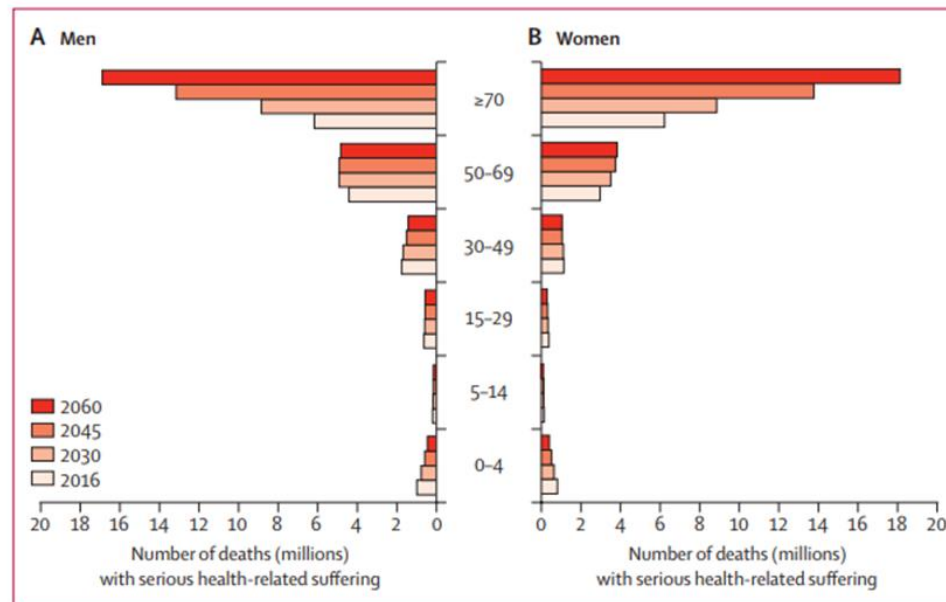

Figure 3: Changes in the number of people dying with serious health-related suffering for global population stratified by age group and sex

Trendanalyse PZ 202 -> anders zorgen, anders samenwerken

Nederlandse samenleving verandert

Grotere rol technologie

Veranderende arbeidsmarkt

Langer thuis

COVID-19 pandemie

1 Langer leven met meer aandoeningen	2 Eigen regie en persoonlijke wensen	3 Meer aandacht voor het levenseinde	4 Langer thuis
5 Anders werken in palliatieve zorg	6 Informele zorg verandert	7 Meer aandacht voor kwaliteit van zorg in palliatieve fase	8 Palliatieve zorgveld in ontwikkeling

Juiste zorg op de juiste plek

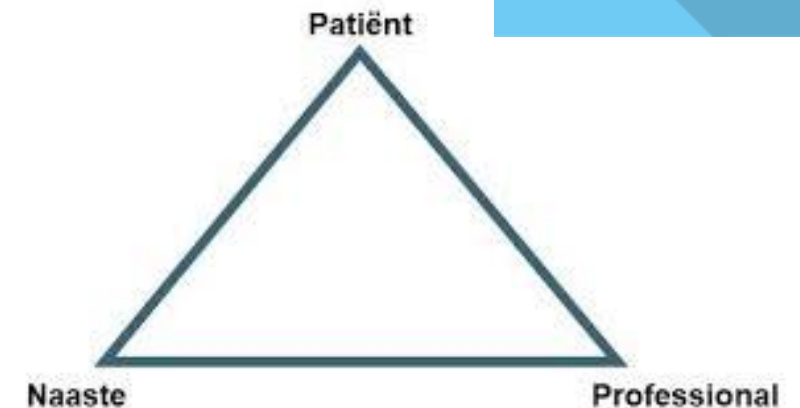
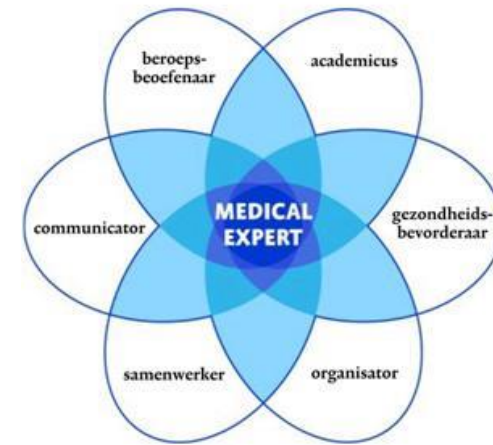
Stijgende zorgkosten

Veranderende politieke en bestuurlijke keuzes

Waar bestaat goede palliatieve zorg uit? Wat moet je als zorgverlener kunnen?

- Passend communiceren -> luisteren, doorvragen, naaste betrekken
- Kennis van vier domeinen (fysiek, psychisch, sociaal, spiritueel)
- Holistische kijk op mensen
- Samenwerken met naasten
- Empathisch zijn, compassie kunnen tonen
- Kennis symptommanagement
- Ervaren in gedeelde besluitvorming
- Pro-actieve houding
- Interdisciplinair samenwerken
- Bewust bekwaam & onbekwaam eigen kunne
 - op tijd verwijzen, hulp inroepen
- Eigen grenzen kennen
-
-

Generalist en specialist palliatieve zorg

Keuze in Nederland voor **combinatie**, geen apart specialisme

- Masteropleiding verpleegkundig specialisten en post-HBO palliatieve zorg
- Post- WO -> Kaderopleiding, 9-daagse cursus MS

Primary Palliative Care

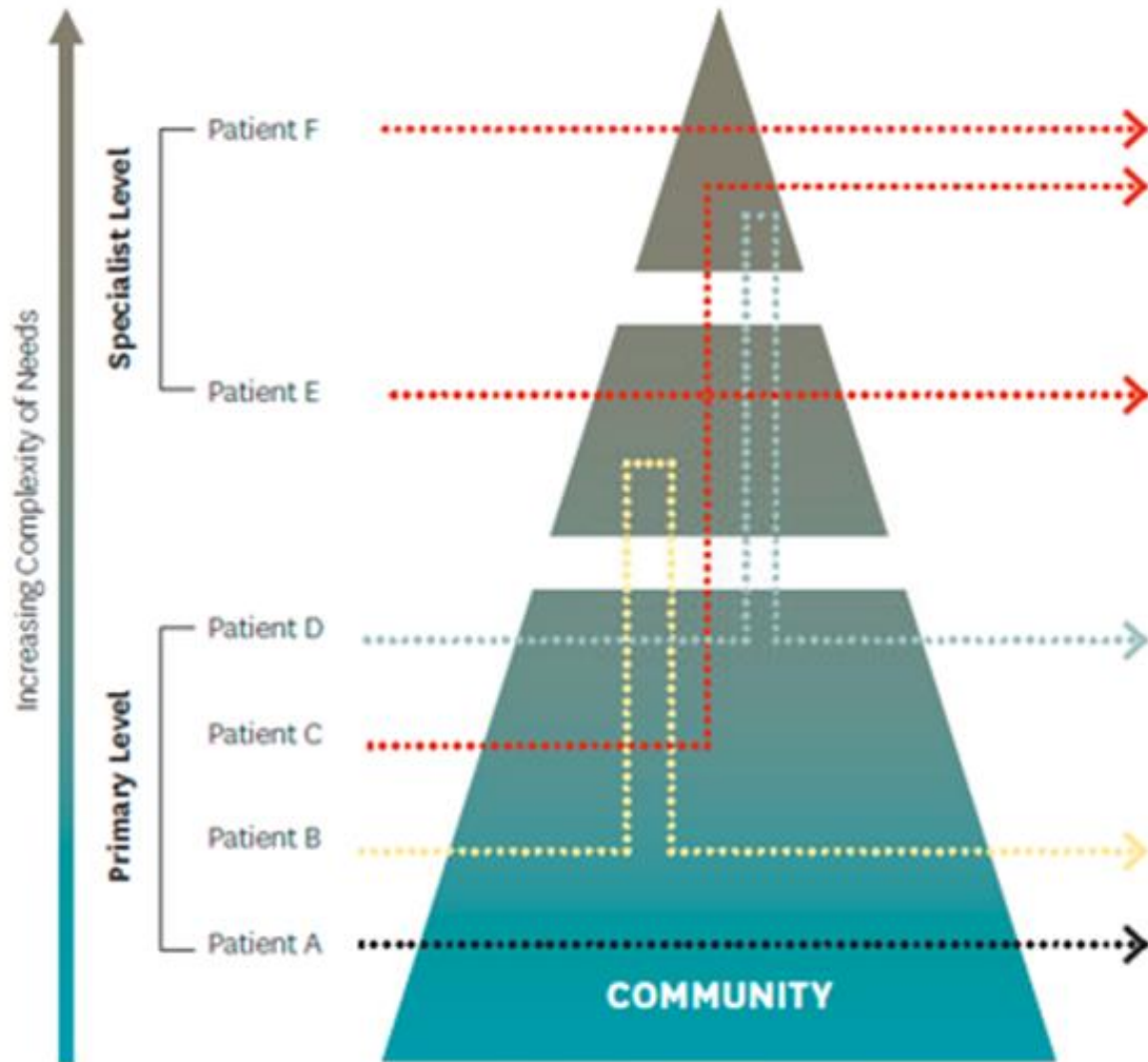
- Basic management of pain and symptoms
- Basic management of depression and anxiety
- Basic discussions about
 - Prognosis
 - Goals of treatment
 - Suffering
 - Code status

Specialty Palliative Care

- Management of refractory pain or other symptoms
- Management of more complex depression, anxiety, grief, and existential distress
- Assistance with conflict resolution regarding goals or methods of treatment
 - Within families
 - Between staff and families
 - Among treatment teams
- Assistance in addressing cases of near futility

Situatie NL -> samenwerking generalisten PZ en specialisten PZ

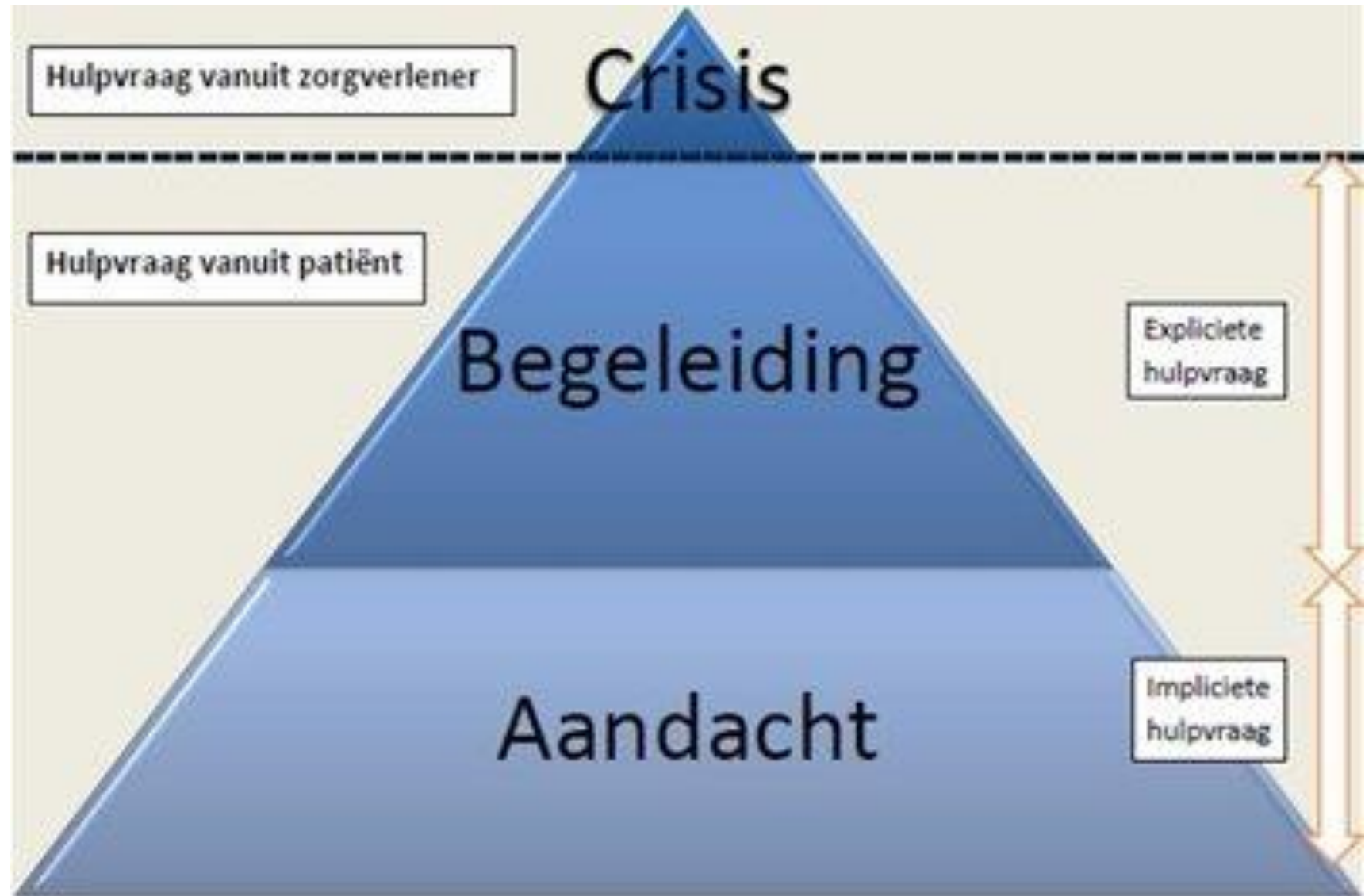
- A small number of patients with complex needs require transfer of care to specialist palliative care services
- Some patients may occasionally require assistance of a specialist palliative care team (consultation or co-management)
- Most patients require only generalist palliative care
 - Community-based team
 - Oncology team
 - Cardiology team
 - COPD team
 - Nursing home team etc.

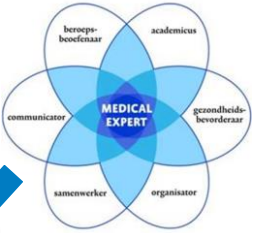
Samenwerking generalist en specialist

Specialist

Generalist

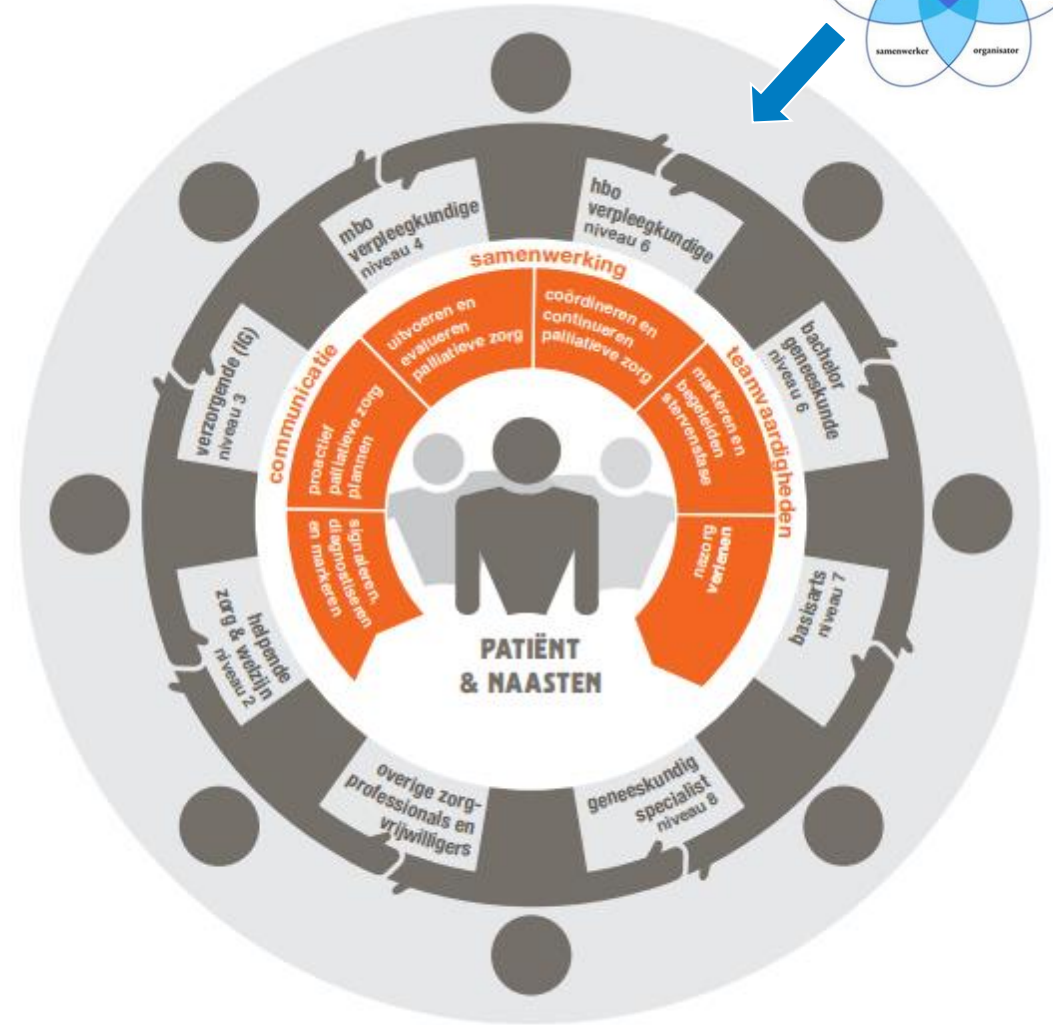
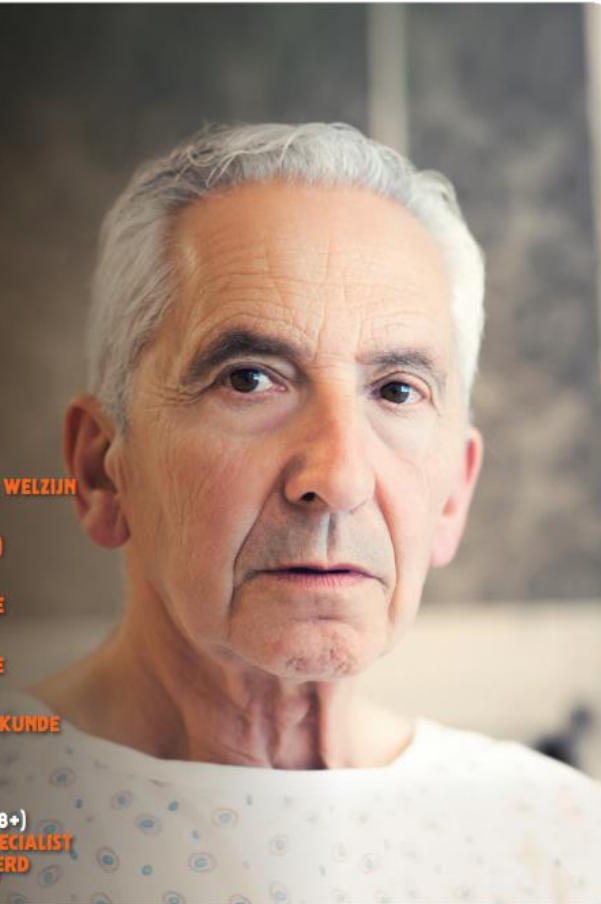

ONDERWIJS RAAMWERK PALLIATIEVE ZORG 2.0

Versie 1 september 2021

- MBO (NIVEAU 2)**
HELPENDE ZORG & WELZIJN
- MBO (NIVEAU 3)**
VERZORGENDE (IG)
- MBO (NIVEAU 4)**
VERPLEEGKUNDIGE
- HBO (NIVEAU 6)**
VERPLEEGKUNDIGE
- WO (NIVEAU 6)**
BACHELOR GENEESKUNDE
- WO (NIVEAU 7)**
BASISARTS
- WO (NIVEAU 8 EN 8+)**
GENEESKUNDIG SPECIALIST
BASIS EN GEVORDERD

INTERPROFESSIONEEL SAMENWERKINGSMODEL PALLIATIEVE ZORG (O²PZ)

Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg

Dit programma wordt mogelijk gemaakt door

Onderwijsraamwerk **generalist** en profielen **specialist**

Bijv. Onderwijsraamwerk O2PZ niveau 8 en 8+
Inbedden van palliatieve zorg binnen de vervolgopleidingen voor medisch specialist

BASIS

EPA:

1. Palliatieve zorg verlenen:
Herkennen en markeren, gespreksvoering, bijdragen aan organisatie van proactieve zorg, behandelen en begeleiden

Onderwijsraamwerk:

- Een competentieset incl. gedragsuitingen

GEVORDERD

EPA's:

1. Signaleren, markeren en prognosticeren van palliatieve en stervensfase
2. Palliatieve zorg: proactieve zorg plannen
3. Uitvoeren van palliatieve zorg en nazorg
4. Coördineren en zorgen voor continuïteit van interprofessionele palliatieve zorg

Onderwijsraamwerk:

- Een competentieset incl. gedragsuitingen

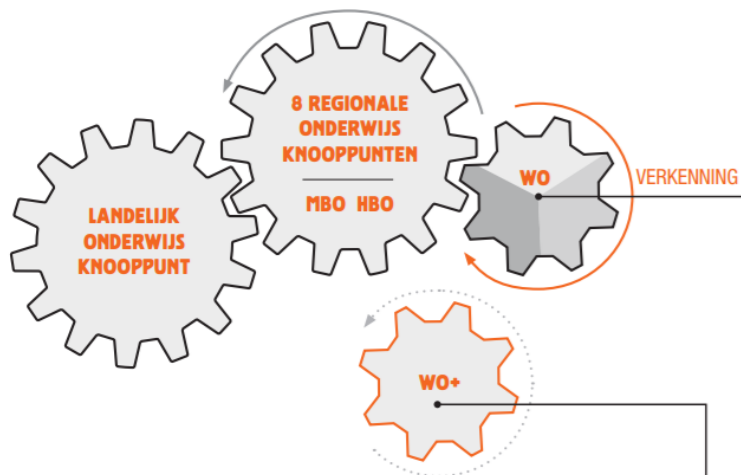
Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg

Onderwijsprofiel V&VN -> Mei 2022

Inbedden van palliatieve zorg binnen de vervolgopleidingen voor verpleegkundigen

https://palvoorprofs.nl/uploads/files/vvn_-profiel_palliatieve_zorg_-digitaal_lezen-_v2.pdf

WO	STATUS	DOEL	AANPAK	STATUS
Palliatieve zorg is vrijwel afwezig		Hoe kunnen we palliatieve zorg implementeren tot een opbouwende lijn?	• Bijeenkomsten om beweging te creëren	Gestart ✓
Palliatieve zorg is versnipperd			• Wetenschappelijke publicatie • Factsheet • Beweging	Gestart ✓
Optimalisatie vraagstuk		Hoe gebruik te maken van onderwijs expertise andere faculteiten?	• Verkennende dialoog	Toekomst ✓

HOE

Dit project faciliteert optimalisatie trajecten t.a.v. palliatieve zorg per universiteit - zie boven. Daarnaast jaagt het de landelijke beweging aan via een publicatie 'inventarisatie palliatieve zorg binnen WO' en college-tour O²PZ.

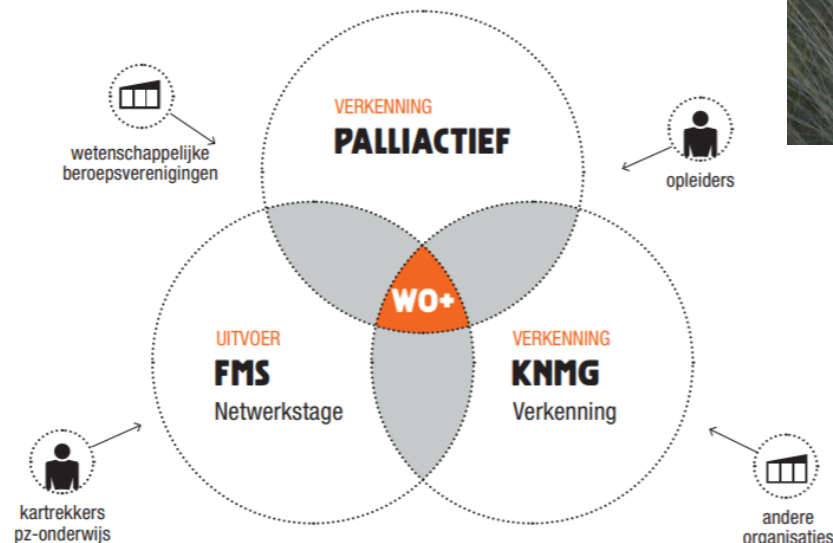
Status palliatieve zorg onderwijs in Nederland

Collegetour O²PZ voor alle 8 faculteiten

WO+

- Uitvoer project FMS Interprofessionele netwerkstage palliatieve zorg + aangesloten bij FMS Project Nieuwe thema's
- Verkenning samenwerking met KNMG en Palliactief
- Ook inspelen op vragen en initiatieven van kartrekkers Pz-onderwijs, opleiders, beroepsverenigingen en andere organisaties

Voorbeeld LUMC -> opleiding arts bachelor en master

Sinds begin 2022 in gesprek met blokcoördinatoren
Mastermind challenge mei 2022 -> ruim 60 3e jaars studenten GNK
Aan tafel bij curriculumcommissies bachelor en master
Samenwerking Interne OuderenGeneeskunde en 1e lijn huisarts / SO

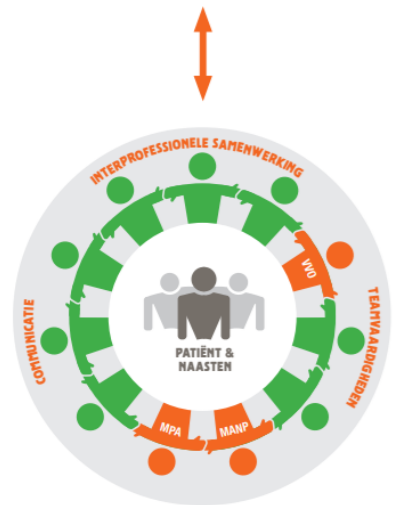
PalliaTime

PROJECT B: ONDERWIJSRAAMWERK PALLIATIEVE ZORG 2.0 + MANP, MPA EN VVO

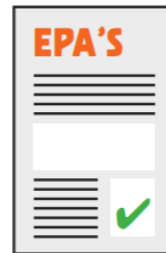
UITGANGSPUNT

Interprofessioneel samenwerkingsmodel palliatieve zorg

- Helpende zorg & welzijn
- Verzorgende (IG)
- Mbo verpleegkundige
- **VVO**
- Hbo verpleegkundige
- Bachelor geneeskunde
- **MANP**
- **MPA**
- Basisarts
- Geneeskunde specialist
- Overige functies

PROCES

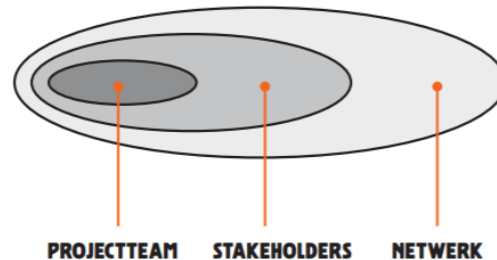

Entrustable Professional Activities

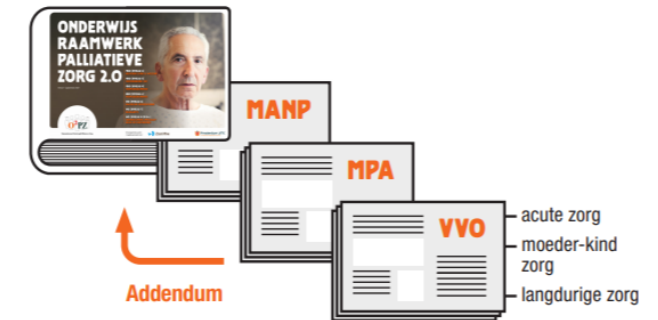
- Medisch expert
- Communicator
- Samenwerker
- Praktijk onderzoeker
- Gezondheidsbevorderaar
- Organisator
- Professional

Expert-netwerk methodiek

RESULTAAT

Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 + Addendum MANP, MPA en VVO (clusters: acute zorg moeder-kind zorg, langdurige zorg)

DOELSTELLING

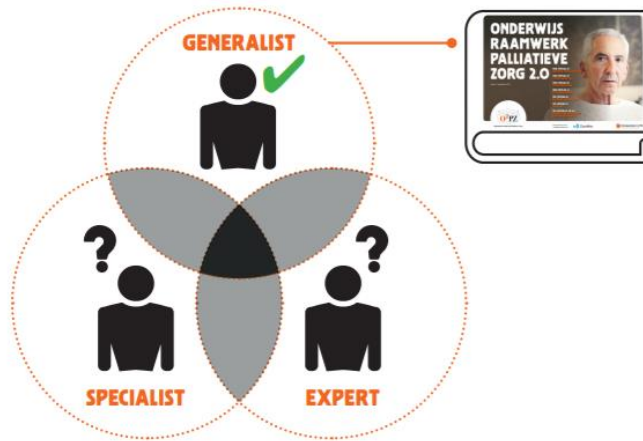
Iedere gediplomeerde van de opleidingen MANP, MPA en VVO heeft uiterlijk vanaf 2025 palliatieve zorg in het 'basispakket' van de opleiding (gehad), zoals beschreven in het addendum Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0.

PROJECT C: VOORBIJ DE GENERALIST. HELDERHEID OVER SPECIALISTISCHE EXPERTISE

FASE 1: INVENTARISATIE SPECIALISTISCHE PALLIATIEVE ZORG

Middels deskresearch, survey en expertpanels (NLQF – niveau 2 - 8)

LANDELIJKE DIALOOG

Landelijk onderzoek naar wat we onder specialistische expertise in palliatieve zorg verstaan.
Focus: medische en verpleegkundige beroepsgroepen.

GEMEENSCHAPPELIJKE VISIE

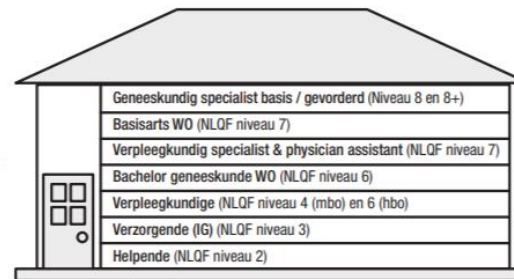
FASE 2: TOTSTANDKOMING ADDENDUM ONDERWIJSRAAMWERK PALLIATIEVE ZORG 2.0

- Een beschrijving van de specialist/expert in het beroepenhuis.
- Een aanvullend deel (addendum) op het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 over specialistische palliatieve zorg op de verschillende (NLQF) niveaus.

LANDELIJKE DIALOOG

BEROEPENHUIS

ADDENDUM ONDERWIJSRAAMWERK PALLIATIEVE ZORG 2.0

Ben je als generalist benieuwd hoe het staat met jouw kennis en vaardigheden op het gebied van palliatieve zorg?

Doe de scan

in 15 minuten weet je waar jouw ontwikkelmogelijkheden liggen

Op basis van de uitkomst verschijnt een lijst met suggesties van scholingen die aansluiten op jouw behoeften.

Kies hieronder de competentiescan die bij jouw functie past.

Op welk niveau wil jij je kennis in palliatieve zorg toetsen?
Kies hieronder de scan die past bij jouw functie

Verzorgenden

Doe de competentiescan

Verpleegkundigen

Doe de competentiescan

Artsen

Doe de competentiescan

Kennis

Wat weet je over de volgende items? Beantwoord alle vragen.

1. De lichamelijke aspecten van palliatieve zorg

- niets
- weinig
- voldoende
- veel

2. De psychische aspecten van palliatieve zorg

- niets
- weinig
- voldoende
- veel

3. De sociale aspecten van palliatieve zorg

- niets
- weinig
- voldoende
- veel

4. De spirituele en zingevingaspecten van palliatieve zorg

- niets
- weinig
- voldoende
- veel

5. Veel voorkomende ziektebeelden in de palliatieve zorg

- niets
- weinig
- voldoende
- veel

Basisniveau omhoog! KWF scholing Palliatieve Zorg

Drie onderdelen

- Beschrijven Docentprofielen Palliatieve Zorg
 - didactisch en inhoud
- Scholing Docenten -> 500
- Basisscholing palliatieve zorg -> 3500

Pilot loopt vanuit

Carend

Scholing start vanaf oktober 2023. Loopt tot 2026.

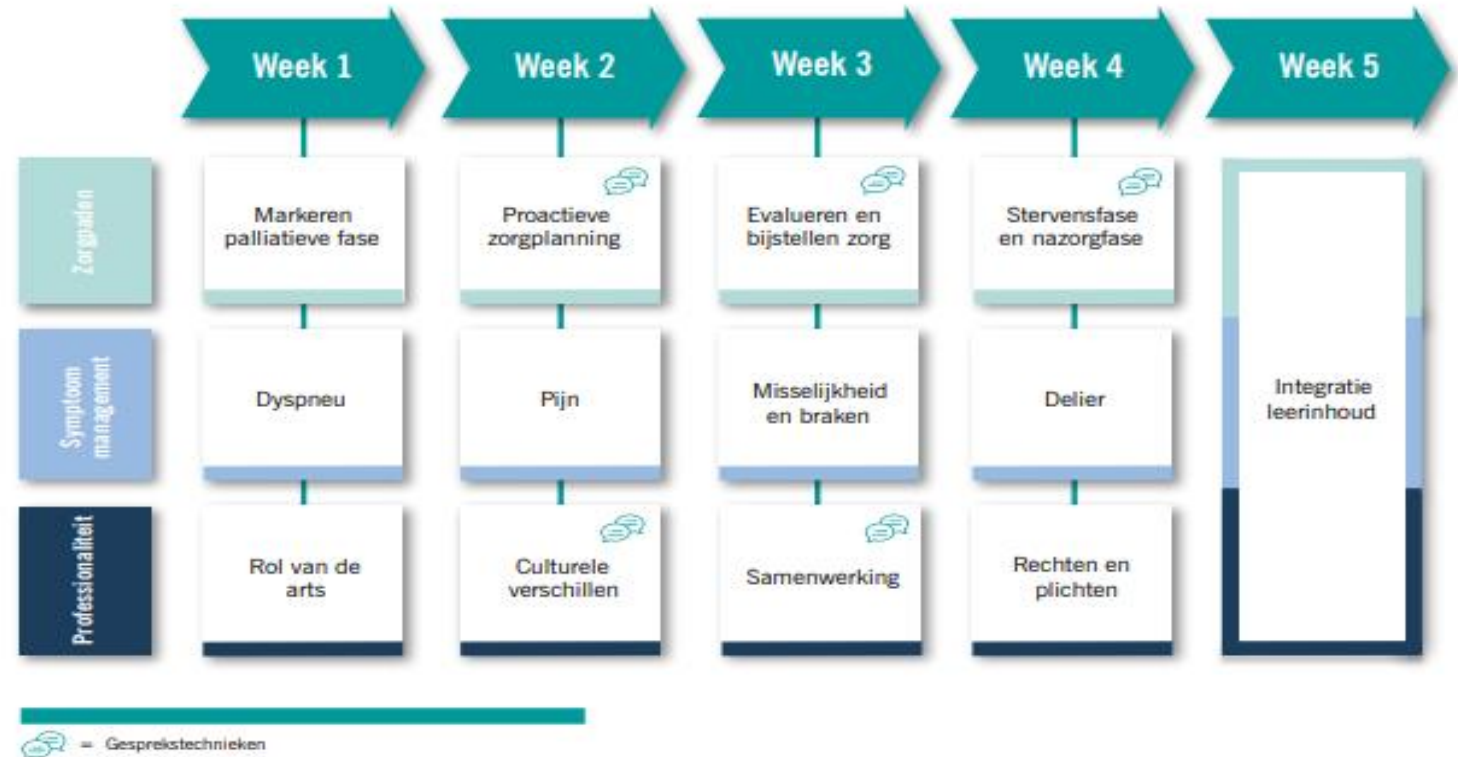
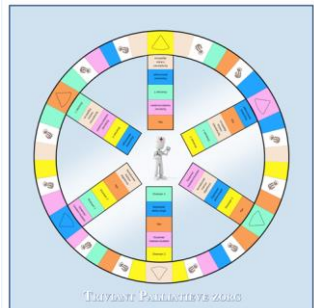
- geaccrediteerd
- één voor verzorgenden, één voor verpleegkundigen, één voor VS en artsen
- (vrijwel) kosteloos - overwegen een kleine bijdrage voor commitment
- gericht op patiënten met ongeneeslijke kanker. Wél de verbinding gezocht met andere ziektebeelden.

Landelijk module Palliatieve Zorg voor AIOS, maar ook voor andere ZV !

- Nieuwe landelijke 5 weken module Palliatieve Zorg stichting E-INFUSE i.s.m. met Werkgroep Onderwijs EPZ
- Small Private Online Course
- 1e keer start 15/11, 2 uur per week, asynchroon, interactief
- FMS pilot LUMC
- lokaal bijpassend onderwijs over bijv. inzet consultteam PZ zorgmogelijkheden buiten ZKH

- <https://e-infuse.com/palliatieve-zorg/>

Nieuwe manieren van bijscholen -> bijv. CAREND webinars

- Goede sprekers
- Gevarieerd aanbod
- Geaccrediteerd
- Lage kosten

Live 02 mrt. 2023 20:00 Gratis ?

Publiekswebinar Palliatieve Zorg bij Nierfalen

Sprekers: Marjolijn van Buren

Nierfalen is een chronisch, vaak voortschrijdend ziektebeeld met klachten op verschillende gebieden. Patiënten kunnen last hebben van vermoeidheid, vocht vasthouden en jeuk, maar ook klachten van angs...

[Lees meer →](#)

Live 07 mrt. 2023 20:00 Geaccrediteerd

Webinar Zingeving en Spirituele Zorg

Sprekers: Jacqueline van Meurs; Yvonne Engels

Signaleren en verkennen van wat de palliatieve patiënt bezig houdt, en dit integreren in proactieve zorgplanning. In de definitie van palliatieve zorg staat dat er aandacht besteed moet worden...

[Lees meer →](#)

Live 28 feb. 2023 20:00

Leven toevoegen aan de dagen

Sprekers: Jannie Oskam; Sander de Hosson; Claudia van Deudekom

Op mensen die de boodschap krijgen dat ze ongeneeslijk ziek, komt heel veel af. Een eerste reactie is vaak de vraag 'Hoe lang heb ik nog?', maar na de eerste schik en de heftigheid van die eerste fase...

[Lees meer →](#)

Toekomst Onderwijs Zorgverleners in Nederland

Binnen elke basisopleiding tot zorgverlener

-> is beschreven wat benodigde basiskennis, basisvaardigheden zijn om basis PZ te kunnen verlenen

-> vormt PZ een rode lijn in het curriculum

-> zijn er erkende nascholingen, cursussen PZ

Indien zorgverlener zich wil specialiseren zijn er erkende vervolgoopleidingen die leiden tot registratie in register

Indisciplinair samenwerken als vanzelfsprekend samen in de zorg rondom de patient en naasten

Werkbezoek Minister Helder 6-3-23

